

REDACȚIA

Deak Ferencz-u. Nr. 23.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

1 an 10 cor.

6 luni 5 cor.

3 luni 2 cor.

De Duminică pe un cor.

Comanda și plățile pe av.

40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 23.

INSERTIUNILE:

de un și garoadă: prima dată la
bună, a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.Atât abonamentele, cât și taxele
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oră și comitate

Scrieri se trimit la se primar

Proiect de lege al lui Berzeviczy.

În sesiunea de Joi a dietei ministrul cultelor și al instrucției publice Dr. Berzeviczy depus pe biroul camerei noul său proiect de lege, asupra reformei învățământului românesc, respectiv proiectul său de astăzi, pe când acesta produse o atât de viuă impresie printre naționalități și n-a ales țara Români, — de nou redactat. Cum redactat acest nou proiect, ministrul Berzeviczy și la a doua redactare a fost condus la același scop, aceeași idee, același principiu: stabilirea și maghiarizarea treptată a școlilor populare, confessionale nemaghiare ori-ce pref.

La noul său proiect de lege ministrul se vultă de a aplica pe în școlile populare învățământul superior, ordonând că d'aci înainte numai docenții ordinari pot funcționa în școlile populare care să se propună în maghiară, car în cursurile de repetiție limba de propunere este exclusiv cea maghiară. Comitetul administrativ are dreptul să sancționeze contra acelor învățători, cari nu învață limba maghiară în școală. Instituțiile pentru pregătirea de învățători vor fi — fie aceste instituții de orientare — d'aci înainte limba, literatura, istoria, geografia și constituția maghiară este a se propune în limba maghiară. Examenul de calificare se va face

în fața unei comisii de stat, ear limba, în care se va face examenul de sine înțeles că tot cea maghiară are să fie. În felul acesta este redactat noul proiect de lege al lui Berzeviczy. Nu este mirare, dacă zările maghiare șoviniste, mai ales cele calvino-jidane aduc mari laude ministrului de culte. Nu ne ocupăm de astă dată atât de amănunțit cu noul proiect al lui Berzeviczy, ci ne mărginim numai la reproducerea modificărilor cuprinse în acest proiect de lege. La modificările acestea pentru ministru au fost normative numai îndrumările, corectările membrilor maghiari din ancheta dublă de astă primăvară. Obiecționările prelaților noștri au fost nesocotite și desconsiderate din partea ministrului. Nu de geaba avem de a face cu un calvin încăpăținat și negru la suflet. Și până vom putea da în traducere românească întreg proiectul, dăm aci pe scurt modificările săvârșite în acest proiect.

Cap. I. Toți copiii de la 6 ani până la 15 sunt obligați să cerceteze școala, și anume până la 12 ani școlile elementare, de la 12—15 școala de repetiție (§ 1). Copiii care locuiesc de școala mai departe de 3 klm. pot fi scoși de sub acest deobligament (§ 2). Dacă învățământul de 6 ani n'a avut rezultat îndestulitor, urmează un an de repetiție (§ 3). Cel-ce se pregătesc pe cale privată, au să facă examen public (§ 4). Ținerea de școale private este oprită (§ 8). II. Cap. tractează asupra școlilor regulate și de repetiție și stabilește obiectele de învățământ. Așa în § 13 sunt înșirate obiectele, cari în toate școlile populare fără deosebire de caracter național

ori confessional sunt a se propune. Aceste sunt 1. Religiunea. 2. Limba maghiară. 3. Aritmetica Geometria. 4. Conversațiune și meditațiune. 5. Geografia Ungariei și elementele geografiei universale. 6. Istoria Ungariei, în legătură cu evenimentele cele mai însemnate din istoria universală. 7. Drepturile și datorințele cetățenestii. 8. Istoria naturală. 9. Fizica. 10. Cântarea. 11. Economia, grădinaritul și economia de casă. 14. Gimnastica cu deosebită atențiune la exercițiile militare. 15. În școlile populare nemaghiare și limba respectivei naționalități. În §. 14. referitor la limba de propunere s'a ordonat, ca în școlile de stat toate obiectele de învățământ prin urmare și religiunea are să se propună la școală și că la propunerea religiunii pe lângă limba maghiară se poate folosi și limba înțeleasă de băieți, dacă autoritățile supreme bisericestii o vor asta. Asupra limbei de propunere în școlile populare confessionale vor decide totdeauna susținătorii respectivei școale, dacă însă cel puțin 20% din numărul băieților de la școala confessională nemaghiară sunt maghiari, ori dacă dintre toți băieții cel puțin 20 sunt de aceea, a căror limbă maternă este cea maghiară, atunci și limba de propunere este cea maghiară. În toate școlile de repetiție învățământul se face exclusiv în limba maghiară.

În capitolul III se vorbește despre dotarea învățătorului. Susținătorii de școale sunt obligați să dea învățătorului un salariu minimum de 600 cor. care sumă eventual va fi întregită de ministru la 1000 cor. Dacă guvernul acorde un ajutor mai mare de 120 cor. atunci învățătorul poate fi aplicat numai cu aprobarea ministrului. § 49 și 50 tractează asupra casurilor disciplinare. Școalele ai căror învățători au fost amovați de două ori din post, pot fi incluse din partea ministrului (§ 51). Învățătorul este obligat să dovedească înaintea inspectorului regesc că este cetățean maghiar, și să depună juramentul oficios.

CRONICĂ.

O săptămână 'ntreagă-i azi
De când nu ne-am mai întâlnit,
Și zău, abea am apucat,
Să stăm din nou la povestit.

Ca simpatii să mai câștig,
Începe-voi ceva de sic.
La *Diaconovich* gândiți?
Ei! nici nu voi să vă deszic.
Un tip „șevaleresc“ ca el.
Ne spune chiar domnul Muntean
Din Orăștie, ori la fel,
Nu vei găsi 'n întreaga țară,
Că-i literat și antreprenor,
Precum e iarnă, sau e vară.
Și știe, Doame, administră,
De bubuie pământul
Și globul nost' de-I alerga,
Nu vei găsi ca dînsul.
De-aceea, să-I felicităm
Și noi, cu tot deadînsul,
Că „Astra“ iar a regăsit
Pe un genial ca dînsul.

Dar oamenii, vezi, sunt ingrăți,
Nu toți sunt ca Românul;

Pe bietul *Schröder* din Arad
La concediat stăpânul.
Și n'a fost mare tărăboi,
Cu „halja maga, maga“!
Uitat-a „Arad Vidéke“
Că *Schröder* cu taraba
Să vîndă apucase gros,
Patriotism cu chila,
„Valahilor“ trăgea-le des;
Și nu știe de-I Seyla
Ori e *Carybdis* ce-a isbit
In coastă-I așa bine...
Dar speră, bietul, că 'n curînd
Urban în urmă-I vine.

Dar ce sunt astea? Treburi miei!
Ce să va țin cu snoave!
La Peșta 'n parlament grăbiți,
Ca să vedeți podoaabe.

Zice că s'ar fi sărutat
Și *Apponyi* în dietă,
Cu *Kossuth*, când s'a pertractat,
Așa, mai în siestă,
Când s'a vorbit de vin Falern
Și vin de Măderat;
Ș'apoi pe Tisz'au tăbărât,
Convenție c'a 'ncheiat...

Dar mai pogan și tare-a fost
Frumosul *Folonyi*,
Despre „regulamentul nou“
La vorbă când porni.
Și 'n dreapta 'n stînga
El a tras premierului cu zor,
De *Tisza* par'că se 'nvârtea
Tot numa'ntr'un picior.
Dar iscusit ministru-prim
Ca el n'am mai aflat;
Căci făr' de-a se'nrozî un strop,
Se dă la retractat.
Și când văzî și mai văzî
Că lucrul merge greu,
Hop! din senin *Berzeviczy*
Și cu proiectul său!
Ș'apoi te ține la alai,
Aplauze, aprobări,
Ca nici atunci când *Apponyi*
Veni de peste mări...
Dar oare micul *Szombati*
La jug va sta el bine?
Va spune el, cum s'a gândi,
La Iosășel, la „Fine“.

Iar în Arad pe-o vreme-așa
Ce sfătuiesc mai marii?
Bucate nu-s și biru-i greu!

Sirolin

Cei mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect contra morburilor de plămîni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronhită cronică, tusă convulsivă,

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Svizzera).

In cap. IV este tratată chestia calificației învățătorescilor. In institutele pentru pregătirea de învățători nemaghiare limba, literatura și istoria maghiară are să se propună cel puțin în atâtea ore ca în institutele maghiare (§ 64). Preparatoriile vor avea cel puțin 7 profesori (5 ordinari, 2 ajutători). Numărul orelor de învățământ este 32. Fiecare institut are să-și aibe internatul său (§ § 65—68).

Aceștia sunt paragraful mai important din noul proiect, cari ne privesc pe noi indeosebi. Vedem, că pericolul nu a încetat să planeze de asupra capului nostru, ci ne amenință și mai mult existența noastră națională. Apărarea deci ni-se impune din vreme pentru a preveni catastrofa, care amenință viața și cultura noastră națională.

DIN ROMANIA.

Cuvântarea M. Sale Regelui Carol al României la serbarea centenarului Seminarului Veniamin Costache din Iași în 4 Oct. 1904.

„Primirea călduroasă ce a doua Noastră Capitală a făcut Reginei, Mie și Familiei mele Ne-a dovedit dragostea adâncă și nețărnutul devotament ce ea Ne păstrează neschimbat. De asemenea și cuvântările cu cari Ne întâmpinați aci, Ne arată cât de vii sunt în inima iubitelui nostru popor, aceste sentimente pe care le talmăciți în mod așa de vrednic și de înalt. Din partea Domniilor Voastre nu vă veți îndoi de răsunetul și de recunoștința nesfârșită ce aceste mult prețuite mărturisiri de iubire au deșteptat în sufletele Noastre mișcate și îmbucurate.”

In această viață, încărcată cu grije și lupte, omul găsește un sprijin puternic și sigur numai în credință: ea înlesnește a trece vremurile de mahnire și încercare, ea dă tărie spre a învinge.

Întâia noastră datorie este dar de a o sădi cât de adinc în inima poporului. Domnii Țării ne-au dat în această privință o nobilă pildă rezământându-se, în toate împrejurările, pe pe Pronia Cerească și înălțând în amintirea evenimentelor însemnate, aceste sfinte locașuri, păstrătoare ale măririlor din trecut.

Este pentru mine o nemărginită bucurie sufletească de a fi putut lua parte la aceste trei zile de sărbătoare închinare Bisericii și de a vedea biserica Sf. Nicolae, — reînființată în vechea ei strălucire și deschisă din nou slujbei

dumnezeiești — tocmai în anul când poporul român prăznuiește cei patru sute de ani trecuți dela moartea ctitorului ei, marele Voevod Ștefan.

Ștefan Vodă și-a croit în istoria universală ca și în inima neamului său. un loc așa de mare încât patru veacuri au putut trece fără a-l micșora. Prin faptele sale războinice, prin înalta sa înțelepciune politică și prin o adevărată evlavie, acest falnic Voevod, mare printre cei mai mari, ne înfățișază o viață cărmuită și însuflețită de două credințe adinci, nedespărțite, isvoare de putere și de izbândă; credința în Dumnezeu și credința în popor. Ele luminează și talmăcesc slăvita sa domnie. După fiecare victorie raportată asupra dușmanului cotropitor, gândirea sa recunoscătoare se îndrepta către voinicii săi și mai ales către Acela care ține în dreapta Sa destinarea popoarelor și Regilor, spre a-I slăvi numele prin nenumărate sfinte locașuri.

Ștefan Vodă este nu numai fala neamului românesc, dar și un erou al creștinătății, căci a întrupat în el, împreună cu virtuțile firei românești, și mărețul avânt al cruciaților, punând singur o stavilă valului năvălitor al Islamului.

Împreună cu întreaga suflare românească, care și-a rostit pioasa sa amintire cu o căldură de inimă într'adevăr mișcătoare, întâiul Rege al României unite și de sine stătătoare datorie către Marele Voevod Ștefan, aducându-i prinosul recunoștinței și venerațiunii sale nemărginite.

Facă Cerul ca iubirea sa de Țeară și de neam să ne însuflețească pe toți în toate actele noastre și ca virtuțile lui să strălucească de a pururea în ochii urmașilor Mei ca o sfântă pildă de urmat.

Nu cu mai puțină mulțumire am fost față de sfântirea bisericii Trei-Erarhi a lui Vasile Lupu, incredințată acum ca un sfânt odor iubitei Mele a doua Capitală. Este o dreptate ca tocmai în simul acestei vechi reședințe domnești, care a făcut atâtea jertfe pentru unirea și mărirea României, în care au trăit atâți Domni mari și Mitropoliți slăviți, să se înalte una din cele mai minunate biserici ale răsăritului, ca un semn vadit al culturii și credinței noastre. Alături a cu acest mândru monument, Vasile Lupu a mai așezat o modestă școală, însă cu scop măreț, acela de a pregăti pe preoți spre a înlocui limba slavonă cu aceea a poporului în slujba Dumnezeiască. Sub orînduirea învățatului Mitropolit Varlam această mică școală cu tipografia ce-i era alipită, deveni cu încetul un adevărat adăpost al culturii naționale, făcând să dea graiului românesc locul ce i-se cuvine și să răsunese și la altar. Un veac și jumătate mai în

urmă Mitropolitul Varlam găsi în marele Veniamin un urmaș vrednic de dânsul.

Intru îndeplinirea gândului lui Vasile Lupu Mitropolitul Veniamin închină toată energia sufletului său înflăcărat de un patriotism cald și luminat. Intr'un lung șir de ani nu crută nimic pentru a ridica cultura morală și intelectuală a ucenicilor săi și a alătura înrîuririle slavon și grecești, atunci precumpănitoare în biserica răsăriteană. Astfel fu întemeiat Seminarul de la Socola care n'a întârziat a deveni, cu sîrguință neobosită a marelui Veniamin, un focar de studii serioase și o pepinieră de preoți pătrunși de înalta lor menire. Roadele acestui bine făcut și cător așezământ le putem judeca astăzi, când sărbătorim a suta aniversare a întemeierii sale. Să pomenim dar cu dragoste și recunoștință numele neuitat al acestui venerat Preot alături cu numele celor mai buni și mai mari dintre fiii Țării. În urma lui a rămas o operă adevărat națională pe care a aparat-o în contutul tuturor șgduirilor ce i-au stat în potrivă. Ne-a transmis-o ca o dovadă pipăită de patriotismul clerului românesc și de strînsa legătură ce în totdeauna a domnit între propășirea Bisericii și desvoltarea Statului român. Siliștii lui Veniamin n'au fost dar deșerte, deoarece pe lângă biserica mitropolitană începută de dînsul se ridică astăzi această nouă clădire care se va urma cu sîntenie învățământului. Când o întocmire evlavioasă se coboară dela obârșie așa de curată, ea nu poate da de roade binecuvântate de Dumnezeu.

Doresc din adîncul sufletului ca amintirea acestor zile de sărbătoare chemate a mărețea credința în inimile noastre, să ne ajute a timpina cu bărbăție greutățile acestui an, și de puțin mînos pentru Țară. Să înălțăm și cu toții rugile noastre fierbinți către a Puternicul, ca să nu înceteze a revărsa asupra cuvântărilor-Sale asupra scumpei noastre Românie și iubitelui nostru popor.”

*

Regele Carol la serbarea dela Universitatea din Iași. La orele 9 dimineața, M. S. Regele, însoțit de dl Dim. Sturdza, a asistat la deschiderea cursurilor dela Universitate.

Primirea entuziastă făcută este indescrisibilă.

Studentii aclamă călduros pe Suveran. Primirea a fost făcută de dl Climescu rectorul Universității, împreună cu corpul profesoral.

M. S. Regele s'a întreținut cu toți profesorii; apoi a vizitat diferitele secțiuni, opriindu-se mai mult timp în aula frumoasei Universități.

Măresc, deci la salarii
La domnii mari dela oraș;
Că Văsarhelyi nu-l cosas,
Ci chiar primar ajutător,
Și trau I scump parol d'onor

* * *

Dar să lăsăm acest pământ,
Viața, lumea noastră.
Cu mintea să ne îndreptăm
Spre bolta cea albastră.

Ca și în vremea de demult,
Spre-a raiului măreț portal
In pas gimnastic merge-un corp
De-ostași eroi, un corp muscal.
Și cer intrare, chiar grăbiți,
Căci și-au plinit chemarea...
— Sunteți prea mulți, fugiți, fugiți!
Le zice sfântul Petru.
„Jurăm chiar pe Simedru,
„Că suntem numai patru mi!
— Mai și mințiți, ca răi copii?
Că doar la Oltenița
Tot astfel mi s'a spus
Și se 'nzecise viața
Celor intrați de-odat'aci.
Și credeți că mi-ți păcăli?
In rai de vrei un locușor,
Morî pentru drept, pentru popor!

Cronicar.

INUNDAREA

DE

EMIL ZOLA.

II.

Apoi urmau cântările. Caspar știa frumoase cântări de dragoste. După el veni rîndul Mariel.

Stătea drept naintea noastră și cânta cu tonul ei dulce de flaut așa cântări înduioșătoare, care te străpunea în alte sfere.

Mă sculai dela masă și merseri la fereastră. Caspar însoțindu-mă îl întrebai: „Ce noutăți mai sunt pe la voi acasă?”

„Noutăte răspunse el, nu-i; dar se vorbește despre o ploaie torențială, ce a fost zilele din urmă și e teamă de vr'o nenorocire mare.”

Și în adevăr a și plouat zilele acestea fără întrerupere 60 ore, și Garonna se umflase: noi cu toate astea însă aveam încredere în ea, nici când nu ne-a primejduit; de aceea noi nici nu o țineam de periculoasă. Ea ne făcea bune servicii, țărniții ei erau așa departe de noi, era așa de lină, așa de amicală.

Dar în urmă, care țaran se desparte așa ușor de glicia sa? Nici de s'ar prăbuși acoperișul casei, nu ar retracta.

„Aș!” îi zise-i eu dând din umeri, „n'o să fie nimic din aceea. In tot anul se perândează aceasta, rîul se mișcă și își gârbovește spatele ca o mătă a făta și peste noapte se așează și e iar blând și nevinovat, ca un mieluşel. Nu-mi spune mie de Garona; ve! vedea fiule, că nu va fi nici acum nici o primejdie, e mai lașă ca o pocnătură

de alarmă — te uită numai ce vreme frumoasă avem.

Eu arătam cu mâna spre cer. Era pe ore seara, soarele apunea. O, ce privilegie pe rească! Intreg cerul era de o culoare albastră închisă, era un nesfînit lan albatru, numai că apunea soarele, se putea vedea ca un prăvăl aur, ce joacă în aer.

O veselie tăcută parcă se coborea de la bolta cerească și umplea toate. Nici odată nu se auzise satul nostru așa de tăcut, așa de pacinic. Pe perişul de peatră al caselor se ogîndeau rîndurile aurii, din colțul străzii s'aud glasuri de copii înghinându-se cu risul sburdalnic al unei veselii. Din depărtare s'aud glasuri înăbușite: veneau dela dele, de vite dela câmp grăbindu-se în fuga spre casă.

Murmurul Garonei suna ca și înfundat de mânie dar urletul ei nu-mi conturba liniștea, căci erau așa dedat cu durditura ei.

Cerul mereu se îngălfezea, satul se liniștea pretutindenea.

Era o seară frumoasă, o seară, ce urma după o zi frumoasă, și ni-se părea, că toată viața noastră, secerișul viitor mînos, logodirea Veronice și toată fericirea în familie e un dar de Dumnezeu, că acest dar ne vine din cer. Și ni-se părea că și ziua, ce se perde, ne-a binecuvântat.

Dela fereastră pașii oară în odaie, unde se vedeau fetele și povesteau. Și noi ascultam zimbînd, când deodată liniștea mare o comă un strigăt oribil „Garona, Garona!” un strigăt care numai cea mai mare desnădăjduire și mejdie de moarte poate da.

Toți fugirăm în curte.

M. S. Regele a răspuns printr-o scurtă vorbire, zicând:

Sunt fericit că pot asista la deschiderea cursurilor Universității ieșene, cu prilejul vinerii Meie pentru sfințirea bisericilor Sf. Nicolae și Trei-Ierarhi.

Profit de această ocazie, spre a ura succes în activitatea lor, profesorilor, care lucrează pentru dezvoltarea științei și propășirea culturii române.

Mulțumesc pentru strălucita primire ce mi-a făcut și doresc ca Iașiul să urmeze a fi centrul cultural însemnat al țării întregi.

Aplause entuziaste au primit această cuvântare a Suveranului.

După aceea s'a procedat la îndeplinirea formalităților de deschiderea cursurilor.

D. Ion Găvănescu, profesor de psihologie, a pronunțat un frumos discurs de deschidere, în care a vorbit „despre însemnătatea universităților în viața școlară”. D-sa arată că universitățile sunt motorul întregului învățământ, demonstrând necesitatea unei legături organice între școală și facultățile pentru succesul general al unei universități, arată pe larg marea importanță a Universității ieșene pentru dezvoltarea și unitatea culturală a întregului neam. Apoi insistă asupra insuficienței mijloacelor materiale pentru dezvoltarea universităților în general și a Iașiului în deosebi.

D. Găvănescu s'întreține aducând entuziaste cuvinte Suveranului, care apreciază însemnătatea Iașiului ca centru cultural pentru întreaga Românie.

M. S. Regele, vădit emoționat, a cerut de la Găvănescu o copie a discursului d-sale; a vizitat laboratoarele d-lor profesori Poni, Ciuzescu și Cosmovici precum și biblioteca. Părăsind Universitatea, M. S. Regele s'a dus să viziteze cazarmele de vânători și de artilerie.

Dejunul Regal. La 1 d. a., s'a dat un deosebit reședință regală. Printre invitați se aflau miniștrii Haret, general Iarca cu ofițerii de major al corpului IV de armată; dl președinte Gane, Demetrescu, Diamandi, fostul senatier Botez, G. Lascar, directorul liceului intermediu Tomida, directorul liceului național; C. Șerban, Burada, Sadoveanu.

Seara la orele 7 a avut loc ultima masă de seară, la care au fost invitați d-nii miniștrii, generalii, primarul și șefii autorităților.

Balul dat de Rege. La orele 8 s'a dat un bal de M. S. Regele în sala Teatrului Național

și a fost grandios. Au luat parte 300 de invitați, între cari notabilitățile orașului.

La 9 ore și 20 min. au sosit Suveranul și perechea mostenitoare cu Principele Wilhelm de Hohenzollern.

Au asistat la bal și miniștrii Sturdza, Porumbaru, Lascar și Costinescu, precum și reprezentanții ai presei.

Dintre evreii a asistat, după invitație, o delegațiune având în frunte pe rabinul Niemerov cu soția sa.

Insufletirea a fost colosală.

La 12 ore 20 m. din noapte Suveranul s'au retras în mijlocul ovăților nedescriptibile ale celor prezenți.

DIN DIETA.

În ședința de Joi a dietei s'a răspândit repede vestea, că ministrul Tisza nu va mai privi nepăsător la obstrucția ce continuă și amenință cu proporții tot mai mari, ci va grăbi cu revizuirea regulamentului de Casă. O altă știre percursora culuarul camerei, că prim ministrul are de cuget să scurteze dezbaterile așa mod, ca săptămâna viitoare va face propunere pentru ținerea ședințelor de câte 5 ore. În ședința aceasta a vorbit la proiectul de lege pentru provizorul italo-austro-ungar opozantul Günther Antal, care a făcut senzaționale destăinuirii în privința cum s'a încheiat provizorul între guvernul italian și austro-ungar. Deputatul dovedește pe baza declarațiilor unor deputați italieni și a ministrului de agricultură italian de prin ziarele italiene, că tratatul nu este provizor ci definitiv încheiat. La auzul acestei desvăliri opoziția a fost cuprinsă de o mare agitație, pe care referentul Rosenberg zădarnic cauta să o calmeze. Eötvös Károly striga către cel din dreapta: *Ne ați înșălat! Apoi cu mișei nu stăm de vorbă.*

Momentul culminant al acestei ședințe este depunerea noului proiect de lege pentru reforma învățământului popular din partea ministrului de culte. Asupra acestui nou proiect vorbim în primul nostru de azi, și vom mai reveni asupra lui.

În ședința de Vineri a vorbit Saghy Gyula, care se bătea mult pe piept prin culoar, că ear va arunca câteva bombe. Se înțelege, ca opozant a vorbit în contra provizorului. Din partea partidului popular a luat cuvântul Zboray Miklós și Kovács Pál, vorbind de asemenea în contra proiectului. La sfârșitul ședinței răspunse președintele la întrebarea kossuthistului Lovászy Márton că proiectul de lege pentru revizuirea regulamentului de casă va fi pus săptămâna viitoare la ordinea zilei pentru a se dezbate asupra lui.

Războiul ruso-japonez.

Asupra evenimentelor mai recente din Extremul orient dăm aci următoarele telegrame:

Tokio, 21 Oct. (Reuter). O depeșă sosită ieri din cartierul general al armatei manduriene descrie în felul următor situația actuală: Coloana de mijloc a aripelor drepte a atacat ieri cavaleria dușmană care ținea ocupat Tansiapu, gonindu-o din această poziție. Dușmanul ține ocupat și acum Veitoasan. Dimineața la 19 în apropiere de Kaokvantsia la dreapta armatei noastre au fost observate două batalioane de infanterie dușmană. Pare că are și rezerve; în fața armatei din partea stângă totul este liniștit. Noaptea la 18 dușmanul a atacat coloana stângă, dar a fost respins.

Londra, 21 Oct. Generalii Oku și Nodzu au atacat pe Ruși la Saho, ear în tabera lui Kuroki domnește liniște. Se crede, că Kuropatkin va repeți atacul.

New-York, 21 Oct. Lui New-York Herald i-se telegrafează, că generalul Kuroki s'a îmbolnăvit de disenterie și acum este în agonie.

Londra, 21 Oct. Vestile răspândite asupra îmbolnăvirii generalului Kuroki n'au fost confirmate.

Tokio, 21 Oct. 90 vase de transport japoneze cu 75.000 soldați și 200 tunuri au părăsit portul Haso. Armata de pe câmpul de război cu numărul acesta s'a ridicat la 400.000.

Londra, 21 Oct. Japonezii ridică la Port-Arthur întărituri cu ajutorul Chinezilor, ca în felul acesta să mascheze înaintarea infanteriei. Focul artileriei ține în continuu; apărătorii fortului au și acum nestrămutată credință, că Kuropatkin îi va elibera.

Sătuțul nostru „Saint-Jorg” se află în deosebite aproape la 1½ kilometru de riul Garone pe un șanț, ce forma aci terenul.

Niste plopi uriași, ce se înalță pe câmpie, stăteau ca o perdea, în dosul căreia se perțuia.

Noi așadar nu puteam vedea nimic, dar strigam: „Garona, Garona!” se auzia din ce în ce mai tare.

Deodată, apar pe drumul de dinaintea noastră 2 bărbați și 3 femei, dintre cari una purta o pilaș în brațe. Aceștia-s cari strigau așa înădărduiți. Fugeau în pripă mare. Numai că se întorceau și priveau napoi așa de curioși, ca și când i-ar fi urmărit o ceată de vânturi.

„Ei, ce o fi cu aceștia?” întrebă Ciprian, ce se afla lângă mine?

„Nu, nu văd nimic”, repunsei eu, „vezi că pânzele nu se mișcă”.

De fapt orizontul era liniștit și nu se putea vedea nimic. Dar abea s'întrebuțina vorba, când începu să strigăm plini de spaimă, căci, imediat după fugărilor, între trunchiurile plopiilor prințururile de iarbă se mișcă ceva, ca și când s'ar fi mișcat de animale mari, de culoare cenușie, ce se luptă. Din toate părțile inundau apă, tot mai mult înflându-se un potop de mare, o mare turburată, plină de spume, însoțită înaintea înfiorător și cutremurătoare pământului cu mersul ei repede-turbat.

Acum strigam și noi desperați: „Garona, Garona!” Cei doi oameni împreună cu femeile fugăreau mai tare, înainte în străzi. Auziau în-

poia lor vuetul fioros al pohoiiului de apă, care îi amenința cu perire.

Valurile prăvălindu-se formau acum numai o linie și ele se prăbușeau cu un așa vîjăit, ce suna ca o durduitură de tun. La prima ciocnire se răsturnară trei plopi, pe un moment mai vedeam virfurile clătînându-se și apoi dispărură. O colibă (hurubă) de lemn fu dusă de apă, un părete crepă, căruțele notau ca firele de pae.

Se părea, ca și când apa ar urmări anume pe sărmanii fugari. La colțul unei străzi unde terenul era mai jos, se împreună valurile formând un plan de apă și închiseră fugărilor drumul. Ei însă fugeau într'una încărcăți de spume, săreau prin apă, care făcea spume pe la picioarele lor. Nu mai strigă, groaza le închise graiul. Apa creștea din ce în ce, ajungându-le până la genunchi. Un val precipitat răpește pe femei cu copiii — și iată numai că îi înghite pe toți apa.

„Iute, iute, copii, strig eu veniți, casa e solidă indestul, să nu avem teamă”.

Din prevedere îi dusei de loc în etagi. Fetele cu copiii tăbărâră să meargă înainte iar eu le urmai mai în urmă.

Casa noastră stătea pe o colină. Apa intra lin în curte cu un șopot domol, noi însă cu toate astea nu ne perdurăm curagiul.

„Ce, zise Iacob, ca să liniștească pe ceilalți, asta n'are să însemne nimic. Îți aduci aminte, tată de anul 55? Și atunci intrase apă în curte tocmai ca acum, se ridicase până la o înălțime oarecare (destul de considerabilă) și se retrase iar napoi.

„Ori cum, dar e rău pentru bucate, zise Ciprian. Nu, nu, copiilor! observai eu din parte-mi, când văzu I că fetele își ațintesc ochii îngrijorați spre mine; nu, nu va fi nimic”.

Amanda își culcase micuții și ședea lângă ei împreună cu Veronica și Maria. Tușa Agata, vorbea despre vinul, ce ni-l adusese, ca să mai prindem puțin „curaj” cum zicea ea. Iacob și Rosa ședeau la fereastră și priveau afară, iar eu cu Ciprian și Caspar stăteam la cealaltă.

„Veniți sus — strigai celor două servitoare ce să motoleau (?) în apă jos în curte — „pentru D-zeu faceți ceva și veniți sus”.

„Dar vitele?” ziseră ele „tare să tem și de frică vor peri în grajduri”.

Lăsați, mai lăsați-le și veniți, vom vedea mai încolo, ce se va desvolta!

Mântuirea vitelor era imposibilă, devenind primejdia tot mai mare. Nu voiam însă să-i spariu, și mă făceam, ca și când n'aș avea nici o teamă. Mă proptii de fereastră, vorbeam și priveam la mersul repede, ce-l făcea inundarea.

Riul cuprinse întreg orașul, și ajunse până la cele mai depărtate ulicioare. Nu cu mai puțină viteză veneau valurile, ajunseră aci, creșteau mereu și fără scădere, fără rezistență. Valea în care se afla Saint-Jorg se transformase în un lac. Și în curte la noi se urcase apa, era aproape un metru dela pământ.

Vedeam cu ochii cum se înalță, dar cugetai, că se va opri, că mersesem până acolo, să-i asigur, că apa scade.

(Va urma).

„Terția pars“.

(Răspuns la corespondența din Lipova 2/15 Oct. 1904, subscrisă Voicu Hamsea).

Părintele protopop al Lipovei, dl Voicu Hamsea, nu știu dacă cu concesiune din partea autorității superioare, publică un deciz consistorial, nu final într-o cauză.

Treaba d-sale!

Părintele Hamsea mai spune, că reintegrarea în funcțiune a învățătorului Iuliu Barzu din Șistaroveț, ordonată de Consistor, a fost zădărnicită, dar nu spune, cine s'a pus mai mare peste o ordonanță consistorială, în biserică.

Părintele Hamsea citează motivarea unui deciz, fără să aștepte sentința în cauza suspensiunii învățătorului Barzu, — după ce de notorietate publică, cumcă o parte din păcatele atribuite învățătorului, se sparg în capul protegiatului său din Șistarovăț.

Prea onorate! Dacă ai comis o indiscrețiune față de forurile Dtale superioare, fi indiscret până la capăt. Spune ce ști despre »falsificarea protocolului« de sub presidiul »președintelui« instantaneu al comitetului parochial, preotul Thomescu; ori nu fi indiscret și așteaptă cuvântul din urmă al Consistorului, căruia de suigur i se va fi raportat cine e »majoritatea poporului« din Șistarovăț.

Aud?

Dasca! Bătrân.

Răspuns

la „Alegerea dela Cohalm“.

Stimate d-le Redactor!

Cel ce a scris corespondența „Alegerea dela Cohalm“, publicată în Nr. 187 al „Tribunei“, a scris niște neadevăruri sfruntate, încât trebuie să se revolte în omul cunoscător de cauză, simțul de dreptate și adevăr și să se mire, unde poate decădea omul pătimaș.

Ca să cunoască On. public cetitor starea adevărată a acestei chestiuni, o descriu aici pe scurt fără nici o patimă, dar după adevăr și realitate.

Candidatul laudat de corespondentul „ardeleanu“, cu care vrea să facă atâta furoare, este Bercan I. un preot de rând de pe sate ca ori care preot; despre studii academice nici vorbă! Îți vine să rizi! El nu are nici calificarea pentru parohie de clasa I-a, cu atâta mai puțin pentru postul de protopresbiter. În starea aceasta candidatul laudat, știind că nu poate fi candidat și nu are nici un drept, de a putea concura și el la postul de protopresbiter, — pus fiind la cale de unii, să facă zizanie și turburare, poate ca să poată pescui în turbure, preotul Bercan suplică la Consistorul din Sibiu, și se roagă să facă cu el excepțiune și să-l admită și fără calificarea prescriasă, ca să poată concura la postul de protopop în Cohalm. Consistorul compus din bărbați luminați și conștiințe datorințe lor, se vede că nu au aflat la acest preot nici merite nici alte motive de considerat, și bazat pe lege, i-a respins cererea.

Candidați calificați au fost doi: unul mai înaintat în etate, de 59 ani protopop viguros și activ, și altul un preot tânăr, vrednic, deplin calificat. Așa-dară ei au avut și candidatul tânăr, calificat, pe care poate să-l aleagă. Insa preotul Bercan, cel fără calificare, pe cum se vede, poate ca cu forța și în contra regulamentului vrea să ajungă protopop ca și pe timpul, când la parohie unul sau altul sau din neamuri sau pe altă cale își forma o partidă și umblau pe toate căile să le primească la morală sau cursul extraordinar, pe candidatul lor necalificat. Cursul acesta s'a șters pentru parochii. Acuma ar vrea unul din partida preotului Bercan să urmeze calea aceasta cu ajungerea la postul de protopop

Dară atuncea pentru ce să se mai nisuiască tinerii noștri a studia și a se califica și pe cariera preotească pentru parohii de clasa I. și pentru postul de protopop? Ori apoi congresul ca-seze regulamentul.

Preotul Bercan, — precum se vorbește, pus la cale de un domn din Sibiu, — și în legătură cu un tinăr avocat. ambii oficiali la banca din Cohalm, au umblat din sat în sat cu o scrisoare pela membrii Sinodului protopopesco electoral și pe calea și cu modalitatea care se știe și se va adevăra, i-au făcut pe mulți să subscrie aceea scrisoare, făcând legătura, să nu se prezenteze la alegere, ci să facă grevă.

Așa s'a și întâmplat, că numai 15 alegători s'au prezentat, ci au rămas acasă zădărnici astfel efectuarea alegerii, cauzând astfel speze zădărnice traetului, și batjocorind, compromițând și periclitând astfel constituția bisericii noastre.

Investigarea, ce trebuie să se facă, va scoate la lumină multe.

Așa s'au petrecut lucrurile și aceasta este starea adevărată a lor. Cum vine dară în chestiunea aceasta învinuit metropolitul sau Consistorul? Aceasta este o ironie sau o cutezanță oarbă! Vina este a preotului desnumit, că nu are calificarea prescriasă; pe când Mitropolitul și Consistorul, necăutând în fața nimănui, au observat legea și regulamentul.

Nu este adevărată nici afirmarea, că Cohalmul ar fi încunjurat de inimi etc., ci este un oraș săsesc liniștit, unde toți cei buni trăiesc în liniște și în pace. Cu neadevăruri, exagerări, ciuhe și larmă mare numai vrăbiile se spărie.

Ce va mai fi, vom vedea

veritas.

Din străinătate.

Successiunea Lippe. — „Berliner Tageblatt“ publică o notă ce pare evident inspirată de Cancelar și spunând că consiliul feral nu poate proceda, în chestia regentei Lippe Detmold, altfel decât prin numirea unui tribunal arbitral care va rezolva definitiv această chestiune.

Nota mai spune că e bine în interesul imperiului german cât și acel al statului feral Lippe ca afacerea să fie aranjată cât mai repede posibil.

În ultima ședință a dietei din Lippe, înainte de a expune punctul de vedere al guvernului în chestia regentei și a puterilor, ministrul, Gevekot, a citit mai întâi textul telegrammei contelui regent Leopold adresată împăratului.

Iată telegrama:

„Rog pe Maiestatea Voastră să binevoiască a mă autoriza a-mi anunța cu cel mai profund respect moartea, survenită a tatălui meu contele regent Ernest. Imi permit în același timp de a înștiința pe Maiestatea voastră, cu sentimentele de cea mai adincă venerație ca am luat regenta“.

Leopold,

conte și nobil senior al Lippe-Biersterfeld.

Gazeta din Frankfurt remarcă că forma acestei comunicațiuni nu era de natură a provoca iritarea împăratului și-l inspira tonul răspunsului său telegrafic.

Din Vatican. Vaticanul se preocupă de viitoarele alegeri din Italia. Cestiunea participării catolicilor a venit din nou pe tapet. Sunt două curente care domină în sânul sfântului colegiu, unul favorabil, celalt pentru abolirea lui non expedit.

Piu X la începutul pontificatului său era favorabil participării catolicilor la alegerile politice; dar iezuiții l-au făcut să-și schimbe părerea.

Non expedit e în vigoare numai la Roma și în vechiul stat pontifical, căci în toate celelalte provincii ale Italiei un mare număr de clericali iau parte atunci la alegeri și votează în general cu conservatorii contra democraților și contra socialiștilor.

Se zice că la Vatican s'ar inclina acum de a se permite catolicilor, de a exercita drepturile lor electorale, dar nu de a și pune candidați.

Din faimoasa formulă „nici aleși, nici alegători“ s'ar suprima termenul al doilea.

Cătră On. abonați!

Rugăm pe on. noștri abonați să binevoiască a ne trimite costul abonamentului cel mult până în 25 Oct. st. n. altfel li-se va sista trimiterea foii

Administrațiunea „TRIBUNEI“

NOUȚĂȚI.

ARAD, 21 Octombrie 1904.

— **Batjocorirea memoriei regelui Milan.** În ziua încoronării regelui Petru a produs penibilă senzație la Belgrad un articol apărut în ziarul Opoziția, în care era preamărită memoria regelui Milan și atrasă atențiunea actualului rege asupra faptului, că Obrenovicilor are să mulțumească tronul. Semioficioasa *Sanouprava* respunzând zilele astea la acest articol, acuză pe regele Milan, că s'a folosit de armată în contra poporului, ear el a compromis Serbia prin scaudurile sale europene. În cercuri diplomatice acest articol blasfemător al memoriei decedatului Milan a produs o penibilă impresiune, cu atât mai ales, cu cât este adevărat faptul, că chiar regele Milan și-a câștigat merite incontestabile în jurul oganizării armatei sârbești.

— **O originală crimă de lesa maiestate.** Citim în guvernamentală „*Arad és Videke*“ din loc, că un barbier din Timișoara cu numele Simon László a așezat două firme dinnaintea atelierului său, dintre cari una reprezintă bustul M. Sale, ear cealaltă chipul lui Rákoczy. Un oficer superior din Timișoara a făcut arătare la poliție pe tema că barbierul a voit să vateme persoana regelui. Poliția a transpus cauza la procuratură, care scurt și simplu a pus afacerea ad acta. Nici harem cercetare. Nimic. Dar chiar neimplinirea acestei formalități dovedește clar, cât respect și fidelitate nutrește acest custode al legilor maghiare față de autoritatea și demnitatea regală. Ori-ce om cu mintea la loc vede din fapta mișelăscă a socialistului barbier, că așezarea portretului Maiestății Sale la un loc cu acela al detronătorului casei domnitoare în felul acesta, este o crimă vădită de lesa Maiestate. Procurorul maghiar n'a văzut.

— **Timbre postale comemorative sârbești.** Guvernul sârb a emis o serie de mărci postale menite a comemora încoronarea Regelui Petru.

Aceste mărci au o dublă efigie, aceea a noului Rege și aceea a lui Karagheorghe, întemeietorul independenței Serbiei, — ceea ce permite a se constata asemănarea dintre strănepot și strămoș.

Mărcile vor fi în circulație numai scurt timp și vor deveni prin aceasta foarte rare.

— **Acțiunea destructivă a anarhiștilor internaționali în Spania.** Agenția franceză „*Fourmier*“ află că partidul anarchist continuă a se agita, mai cu seamă în Spania.

Cu prilejul congresului liberilor cugetătorilor dela Roma, s'ar fi ținut întruniri anarhistice internaționale foarte importante, în cari s'ar hotărât a se aduna toate forțele anarhistice spre a se mări agitația în Spania.

De asemeni grupurile anarhistice din sudul Franciei se arată foarte active. O întrunire, în care domnia elementul francez, s'a ținut la Geneva.

— **Fieca presidentului Roosevelt logodnica lui Marconi.** „*Tribuna*“ din Roma anunță știrea de cablu, că Marconi celebrul inventor al telegrafiei fără sârma în curând se va logodi cu mult sârbătornică a presidentului Statelor Unite, Roosevelt, frumoasa Alice.

— **Inmormântarea princesei de Asturia.** Corpul princesei de Asturia, cum se telegrafează din Madrid, a fost transportat în cripta regală dela Escorial, unde sicriul moartei a fost luat în primire de către călugării ordinului st. Augustin în prezența dignitarilor de stat și a nobilimii. Despre înmormântare s'a luat proces ver-

subscris în urmă și de către ministrul Justiției.

— **Foamete în Spania.** Ziarele spaniole scriu, că din cauza recolta slabă și împrejurărilor de trai grele așa s'au scumblucurite, că din toate părțile țării se vești despre foamete. Presa prezice aniei timpuri grele, ear' guvernul privește săsător la aceste triste presemne. Emiția ia proporții tot mai mari, ear' mizeria devine tot mai mare și insuportabilă.

— **O nouă expoziție universală în Franța.** De un timp încoace circulă prin țările franceze fama unei noi expoziții universale. Dar această sulevată cu oareșcare nervă și timiditate începe să formeze un spectru serios de discuție în presa franceză. Se pomenește deja și timpul, pe când această nouă expoziție în perspectivă ar să fie aranjată, și anume la 1920, când ar avea să se serbeze și aniversarea a zece ani de la existența republicii III.

— **Disolvarea Camerei italiene.** Camera Deputaților a fost disolvată și noile alegeri generale fixate pentru 6 Noembrie. Deschiderea sesiunii se va face la 30 Noembrie.

Un comunicat al guvernului, prin care se cerează disolvarea Camerei deputaților, recalcă țara a fost așa de adinc turburată prin ordine provocate în mod artificial și fără altă pricină decât prin faptul că adunarea putea să discute și să hotărască problemele decisive pentru viitorul economic al Italiei.

Reducerea bugetelor militare este imposibilă, zice comunicatul.

Negreșit alianțele noastre păstrate cu lealițiunile și relațiile noastre amicale cu toate puterile vecine asigură astăzi menținerea și apărarea țării însă nu se poate improviză momentul primejdiei. Alianțele se mențin numai între puterile puternice și nu trebuie să ia forma unei protecțiuni.

Comunicatul guvernului exprimă speranța că popularitatea poporului italian va sprigini renașterea libertății.

— **Inaugurarea monumentului Frideric III.** S-a făcut în prezența împăratului, împărătesei și principilor casei imperiale și a unei mulțimi de asistente, inaugurarea monumentului în memoria împăratului Frideric III.

— **Deschiderea Camerei franceze.** Sesiunea a fost deschisă.

Adunarea a hotărât de a discuta toate inițiativele numai Vinerea și de a începe Lunii sesiunea asupra proiectului de lege pentru impozitul asupra venitului.

— **Călătoria regelui Serbiei la Sofia.** Călugărul Sofia a fost hotărâtă pentru ziua de 15 Noembrie.

Ministrul afacerilor străine Pasici va însoți pe suveran.

— **Expediții din incidentul obscurității.** Proxima întunecime totală de soare va avea loc pe 1 August 1905 vizibilă pe peninsula Labrador, Oceanul Atlantic și nordul Africii. Că această este spriginită știința și din partea lui America, dovedește faptul, că un prieten de sine înțeles un bogătan — a oferit un observatorului de astronomie din Lick spesele, necesare pentru organizarea unor expediții în țările amintite pentru a face observații. Expedițiile acestea vor avea să fotografieze regiunea soarelui, pentru a se convinge dacă pentru totdeauna asupra ipotezei, dacă și existența apropiere a soarelui sunt planete.

— **Omor și jaf în Hamburg.** Din Hamburg se vestește, că văduva consulului Dörfeld a fost omorâtă cu toporul la locuința ei și apoi jăfuită.

— **Obrăznicie grecească.** Cetim într'un ziar grec, că redactorul ziarului grecesc Iris, Alkibiades Sardelys a fost expulzat din țară, cauză, că dovedea o purtare nedeamnă față de țară, care abuzează de ospitalitatea ce o țării și că România fie-cărui parvenit zdrențar. Fiind somat să părăsească țara în câteva zile, Alkibiades a rămas în țară și a rămas în țară.

cerilor sale. Această permisiune i-s'a dat, dar zilele treceau și Sardelys nici habar n'avea să-și ia catrafusele și să plece conform hotărârii țării. Atunci falnicul Alkibiades a fost simplu ridicat de pe stradă și condus până la prefectură unde la rugarea sa i-se mai da se nițel răgaz pentru a-și regula afacerile și pentru a lua măsurile de a părăsi țara. Ii se dădu și de astădată concesiune, dar sub condiția, să fie însoțit de un agent. La auzul acestei condițiuni obraznicul fanariot începu să vociferze cu prefectul, declarând că dacă un agent ar îndrăzni să-l urmeze prin toate locurile, va fi silit să-l tragă palmi. Prefectul revoltat de atâta infamie și cutezanță a dispus deținerea fanariotului și expulzarea lui din țară numai decât.

Această faptă de o extremă obrăznicie a Grecului — adănge ziarul în care cetim această întâmplare — ne arată în deajuns, de ce sunt capabili Grecii. Dacă ei, aici în țară unde au fost primiți să trăiască în cea mai deplină libertate, săvârșesc asemenea obrăznicii, ce trebuie să fie acolo în peninsula balcanică? Gândindu-ne la aceasta trebuie să credem că actele de obrăznicie necuviință și barbarie pe care le comunică telegramele din Constantinopol, nu sunt decât o palidă copie a realității.

În adevăr culmea infamiei, de care sunt capabili numai Grecii, acești jidani ai Balcanului. Triste stări trebuie să sunt în Macedonia și prin provinciile grecești, în care locuiesc și Români, când vedem petrecându-se astfel de cazuri revoltătoare în însăși România liberă sub scutul legilor românești.

Până când oare să-și bată joc de Românism falsii strănepoți ai lui Danaos?

— **Prinderea unui defraudant.** Am amintit și noi într'un număr trecut că un individ cu numele *Taussig Otto* a defraudat o sumă mare de bani dela o bancă vieneză și a luat-o sub numele fals de *Naray Géza* spre America. Acum se telegrafază din Viena, că o depeșă a agenției Havas vestește, că *Taussig* a fost deținut pe insulele Canarice. Suma aflată la el face 700,000 coroane bni gata, care a fost luată dela el și depusă.

— **Congres slavo-celtic.** După câteva zile se va deschide la Paris primul congres slavo-celtic. Prim secretarul congresului *Serge de Beaurepas* a invitat pe deputatul provincial austriac *Dr. Tresitz-Pavișits* să țină o conferință asupra raportului dintre Italieni și Slavi și asupra Slavilor de pe peninsula Balcanică. *Contele Deskovits*, inginer de mine va ținea o conferință asupra situației economice a Slavilor de pe litoralul Adriaticii. Unul dintre cei mai interesați conferențieri ai congresului va fi fostul ministru al afacerilor externe francez, *Hanstauck*.

— **Stăpânii liniilor ferate Americane.** Toate liniile de cale ferată mai importante din Statele-Unite vor fi în curând în mâinile a trei miliardari, *Giom, Rockefeller* și *Rogers*. Toți aceștia sunt astăzi în majoritate în toate societățile pe acțiuni pentru exploatarea minelor de fier și cărbuni, companiilor de navigație, etc.

Noul trust are până acum 200 milioane lire sterline angajate în toate întreprinderile industriale importante.

— **Anarhist deținut.** Din Barcelona se vestește, că poliția a deținut pe un anarhist periculos cu numele *Sostera*, la care au fost aflate scrieri compromițătoare și portretul lui *Casario* și *Vaillant*.

— **Reserviștii italieni incendiari.** Din Roma se telegrafează, că rezerviștii din 1880 chemați la serviciu militar au aprins *casarmăntul Silvestru*. Focul s'a iscat într'o odaie a feciorilor și s'a răspândit cu mare iuteală asupra întregului edificiu. Pompierii au fost siliți să demoleze căsarma aproape toată ca să poată localiza focul. Reserviștii au voit în modul acesta să protesteze că au fost chemați la serviciu.

Original protest.

— **Convocare.** Nr. 33 1904. În sensul §§-lor 41 și 42 din statute: Stimații domni, d-ne, și d-soare,

membrii despărțământului *Beiuș* al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român se convoacă în adunarea cercuală ordinară care va avea loc în *Beiuș* în localitatea casei române în 30 Octombrie st. n. d. a. la orele 4. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării; 2. Raportul comitetului; 3. Raportul cassarului despre anul trecut și bugetul pe anul viitor; 4. Alegerea comisiunii a.) pentru revizuirea socoților și a bugetului, b.) pentru înscrierea de membrii; 5. Chestia bibliotecii și a prelegerilor de iarnă; 6. Disertațiune; 7. Alegerea președintelui și a comitetului; 8. Eventuale propuneri; 9. Încheiere. Sunt rugați toți cei cu inimă română să binevoiască a lua parte la aceasta adunare de interes obștesc *Beiuș* din sedința comitetului ținută la 11 Sept. 1904. *George M. Marienescu* președ. *Nicolae Fabian* notar.

Atragem atențiunea onoratului public — asupra anunțului alui *Igaș Sándor*, ciasornicar.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame** asupra inseratului dlui *Hauer Lajos* farmacist în *ARAD* (Pécskai-út).

— **Atragem atențiunea p. t. public** asupra anunțului dlui *Pollák Sándor*, fabricant de țigle.

Bibliografie.

Au apărut de *Dr. Augustin Bunea* canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericet românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de *Dr. Alexandru Grama*, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de *Dr. Augustin Bunea*, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericet rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidiecesei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovic*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spândându-se banii înainte, — ori contra rambursă.

390 — 3

Felurimii.

Cranii fenomenale. Un american cu numele *Ieanigs* al cărui cap avea o periferie neobicinuită, și-a vîndut această posesiune prețioasă universității din locul său natal cu 3000 dolari.

Cazul acesta ne aduce aminte de un caz analog din *Chiew*. Pe la anul șazecei trăia aici un ampoiț mic, care avea o căpățină fenomenală.

Un profesor al universității sfântului *Wladimir* făcu țirg cu micul funcționar, și câștigă capul pentru 500 ruble. Țirgul însă provocă dispută și mitropolitul vru să dea un veto, ca căpățânele de om să nu se vîndă ca cele de varză. Pe când decurgea cearta inflăcărată asupra țirgului cu căpățana cea colosală, proprietarul moștenește o avere însemnată și acum îl îngrozește țirgul făcut cu profesorul; vrea să-l desfacă. Cearcă să-și răscumpere căpățana și-î dă prețul în doi, apoi întreit (1500 ruble). Dar profesorul nu voiește a se despărți de odorul său sub nici un preț.

Discuțiile durară mult, fără a ajunge la rezultat. Atunci providența sări întru ajutor. Înțeleptul rus muri înaintea omului celui cu cap monstruos și moștenitorii lui se grăbiră a primi ofertul. Astfel deveni amplotiatul iară în posesiunea propriului său cap colosal.

*
Lista celor 100 de cărți capo-d'operă. Operile autorilor în viață sunt lăsate la o parte). Biblia. Meditațiunile lui Marc Aurel. Epictet. Etica lui Aristotel. Analecta ale lui Confucius. Buddha și religionea lui, de Berthélemy-Saint-Hilaire. Părinții bisericii, de Wake. Imitațiunea lui Isus Christos, de Thomas Kempis. Confesiunile Sfântului Augustin, (Dr. Pusey). Bucăți alese din Coran. Tratat de teologie politică, de Spinoza. Catechismul filosofiei pozitive, de Auguste Comte. Cugetări de Pascal. Analogia religiei, de Butler. A trăi și a muri ca un sfânt, de Taylor. Pregresul peletinului, de Bunyan. Anul creștinesc, de Keble. Dialogurile lui Platon, în orice caz; Apologia, Phaedon și Republica. Memorabili, de Xenofon. Politica, de Aristotel. Discurs asupra Coroanei, de Demostene. Cicerone: de Officiis de Amicitia și de Senectute. Viețile de Plutarc. Știința omenească de Berkeley. Discurs asupra metodei, de Descartes. Locke, Incercări asupra înțelegerii omenești. Homer. Hesiod. Virgil. Mahabarata, resumată în istoria Indi, de Talboys Wheeler, vol. I. și II. Shahnameh. Niebelungen. Moartea lui Arthur, de Malory. Sheking. Sakuntala, de Kalidasa. Prometeu, de Eschyle. Triologia lui Oreste. Oedip, de Sofocle. Medea, de Euripide. Cavalerii și Norii de Aristofane. Horațiu. Lucretiu. Chaucer: Poveștile din Cantorbéry. Shakespeare Milton (Paradisul pierdut, Lycidas, Comus și micile poeme). Divina comedie, a lui Dante. Regina Zinelor, de Spencer. Poemile lui Dryden. Poemele lui Scott. Worasworth (alegere de Arnold). Southey: Talaba Destructorul Blesstemul lui Kehama. Pope: Incercări de critică. Incercări asupra omului, Bucla răpită. Child Harold de Byron. Gray. Herodot. Xenofon: Anabasis. Thucyd, de Tacit: Germania. Titu Liviu. Gibbon: Mărire și decădere. Hume: Istoria Angliei. Grote: Istoria Greciei. Carlyle: Revoluția franceză. Green: Istoria Angliei, prescurtată. Lewes: Istoria filosofiei. O mie și una de nopți. Swift: Călătoria lui Gulliver. De foe: Robinson Crusoe. Goldsmith: Vicarul din Wakefield. Cervantes: Don Quichotte. Boswell: Viața lui Johnson Mollier e. Schiller: Wilhelm Tell. Sheridan: Critica, Școala bîrfirei și Rivalii. Carlyle: Trecutul și prezentul. Bacon: Novum Organum. Smith: Bogăția națiunilor. Stuart Mill. Economia politică. Călătoriile lui Cook. Călătoria lui Humboldt. Istoria naturală de Selborne, de White. Ch. Darwin: Origina Speciilor; Călătorii. Logica lui Stuart Mill. Incercări de Bacon. Incercări de Montaigne. Incercări de Hume. Incercări de Macauley. Incercări de Adisson. Incercări de Emerson Opere alese de Burke. Smites: Self-Help. Zădig, de Voltaire. Faust și Autobiografia lui Goethe. Thackeray: Bilciul Vanităților, Penderennis. Dickens: Picwick, Davi Coperfield. Lytton: Cele din urmă zile ale lui Pompei. George Eliot: Adam Bede. Kingsley: Înainte către West; Walter Scott: romanele lui.

Convocare.

În înțelesul § 154 din legea comercială, P. T. acționarii ai institutului de credit și economii «Agricola» din Ecica-română sunt convocați prin aceasta la adunarea generală constituantă, ce se va ține în Ecica-română la 31 Octombrie st. n. 1904.

Nr. 403

Fundatorii.

INSERTIUNI și RECLAME.

O domnișoară română, care posedă limba germană și știe să propună pianul, află aplicare pe lângă condițiuni favorabile, la o familie românească.

A se adresa la adm. «Tribunei». 398

Un cand. de adv. român, dr. Inris, cu praxă bună, își cearcă post într-o cancelarie advocațională lângă tribunal.

A să adresa la Administrația «Tribunei». 494 1-3

CIOBAN și NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utcza 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, facer de bunget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

ARAD, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparher) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiță*

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători. Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra neronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, penețluri și briciuri,

Deposit exclusiv »AHOI«.

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuesc pentru prețurile ieftine de zi. 221

BIUROU PENTRU CLĂDIRI.

Temesvár-Jozsefváros Kossut-utcza 6 sz.

== STAMER VILMOS ==

măestru zidar și expertizor jurat // primește construirea de planuri pentru zidire, acordă consilii în ori-ce fel de afaceri de clădire, conduce și supraveghează clădiri; represintă fa-355 bricele cele mai capabile de concurs.

Un învățacel absolvat de școala industrială // este primit ca practicant. //

Igaz

382

Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

== A R A D, Piața Libertății ==

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint cațest cumpără p. prețuri

cel mai mare de zi, ori schimba pentru alte obiecte de aur și argint. Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recuisite de argint, seduli de amănetaie cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimba pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

A R A D, Strada Bisericii (Palatul minorității.)

Isvorul cel mai estia de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Se caută un învățacel.

Nr. Telefonului 438

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să corespund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă:

Valentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

Local pentru prăvălie

cu pivnițe și magazine de închiriat în Szászsebes piața mare (Casa Onițiu) Informațiuni la Dr. Elekes Szászsebes.

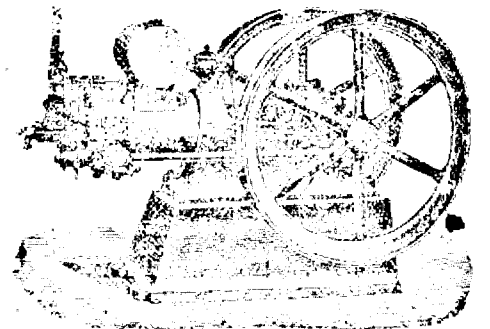
Sebeș la 11 Octombrie 1904 cu toată stima.

401-3

Dr. Elekes.

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini
Intreprindere de instalațiuni
de gaz și apaducte.

BEER ISTVÁN

inginer privat.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Küttl-

Tot felul de instalațiuni de iluminare de ori-ce sistem, deposit de reflectoare instalațiuni de băi și cesețe.

Executare specialista de reparațiuni de mașine și cazane.

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

Redactor responsabil: Ioan Russu-Szriana.
Editor-proprietar: George Nichin.

Dinți

de Vulcanit aurit, recunoscut de cel bun dentist — și fără cerul gurii. Conservarea și celor mai răi dinți. Tragerea dinților cu sigură anestezie locală.

Dentist Dr. SCHWENK

Timișoara-Cetate

377

Strada casei de economii Nr. 2.

Stațiunea tramvaiului electric, față în față cu casa de economii agrară.

Dela 8 ore dimineața până la 5 ore după amiază.
Dumineca și în zile de sărbători.

Telefon 423.

Kosár Béla

Timișoara, Józsefváros, str. Bonnaz Nr. 15

Piane, pianine, harmonii, cimbele, fabricate proprii și construcții recunoscute.

fabricate dela fabrici din patrie și din străinătate.

INSTRUMENTE FOLOSITE.

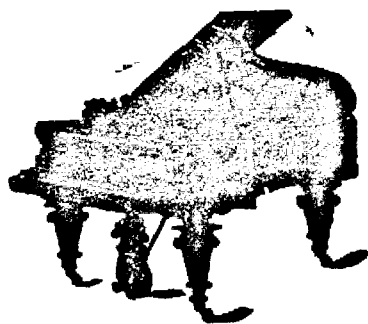
Diferite automate mono-și multisono.

Institut de împrumut.

Reparațiuni.

189 8—26

Intonare.

Catalogul cu preturi gratuit.

Máringger József

a deschis pe strada Boczko Nr. 2

prăvălie pentru croitorie de domni

organizată conform cerințelor moderne, unde se află tot felul de postavuri indigene și din străinătate pentru haine, și se confecționează tot felul de haine și uniforme după măsură.

Cu deosebită stimă:

Máringger József

309

croitor de haine și uniforme.—Strada Boczkó Nr. 2.

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utcza 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

toate și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle în foc, nielarea părților constitutive de bicicle, și orice reparațiuni de felul acesta.

Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopciare de cerc ori catrază.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori repararea acestora.

— Preturi culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odăi.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

Kováts és Thomay

fauri.

ARAD, Kossuth-utcza 2 szám.

P. T.

Avem onoare a ne recomanda în prețiosul D-voastră sprijin prăvălia noastră de renume pentru construirea de trăsuri.

După experiențele câștigate 7 ani de-a rândul în fabrica de echipaje imp. reg. de curte a Fraților Klber, suntem în plăcuta pozițiune de a corespunde și celor mai extreme pretensiuni.

Fabricăm echipaje noi conform comandel, primim reparațiuni pentru prețuri estime și culante.

Trăsuri gata în deposit.

Preț-curent gratis și franco.

Cu deosebită stimă.

Kováts és Thomay
fauri.

345

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

298

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Noroc escelent la Török!!

Incomparabil

priește norocul prăvăliei noastre principale. In scurt timp am plătit mai mult de 17 milioane coroane câștig onorațiilor noștri clienți. — Recomandăm deci ca să luați parte la jocul de lozuri (loteria) cel mai norocos din lume. — La loteria ce va urma sub Nr. 15 cu licența reg. ung. eară pe

110,000 lozuri vor cădea 55,000 câștiguri

și se va trage cu totul colosala sumă de

14 milioane 459,000 coroane

in timp scurt de 5 luni.

Cel mai mare câștig la cel mai norocos caz va fi

1.000,000 DE COROANE

Mai departe 1 premiu 600,000, 1 premiu 400,000, 1 à 200,000, 2 à 100,000, 1 à 90,000, 2 à 80,000, 1 à 70,000, 2 à 60,000, 1 à 50,000, 1 à 40,000, 5 à 30,000, 3 à 25,000, 8 à 20,000, 8 à 15,000, 36 à 10,000 coroane și alte multe; cu totul 55 000 câștiguri și premii

în suma de 14 milioane 459,000 coroane.

$\frac{1}{8}$ los ver. fl. — 75 sau 1.75 cor. | $\frac{1}{4}$ los ver. fl. 1.50 sau 3— cor.
 $\frac{1}{2}$ „ „ „ 3— „ 6— „ | $\frac{1}{1}$ „ „ „ 6— „ 12— „

Lozurile le trimitem cu rambursa sau prin trimiterea înainte a sumei. — Planurile oficioase gratis. — Comande pentru lozuri veritabile cerem

pâna în luna Octomvre 24 a. c.

a se trimite cu încredere la noi 391

Török A. és Társa

CASA DE BANCĂ în BUDAPESTA.

Cea mai mare negustorie de lozuri din patrie. — Prăvăliile negustoriei noastre supreme de lozuri sunt:

Centru: Teréz-körút 46/a. Filiale: 1. Váci-körút 4/a.
2. Múzeum-körút 11/a. 3. Erzsébet-körút 54/a.

Cuponul de comandă se cae. Banca Török és Társa, Budapesta.

Rog pentru mine a se trimite I. clasă de bilete pentru loz. reg. ung. cu planul de jos officios.

Suma în coroane | Vă rog a o rambursa. | ce nu
o trimit cu mandat postal. | convine se
o dau în bilete (bancnote, timbre) | șterge.

Adr. corectă

FISCHER KÁROLY

fabricator de pânze pe drot, de impletituri de drot, de site și de funduri de drot de oțel pentru paturi.

ARAD, József főherczeg-ut 8. szám.

Recomandă diferitele sale fabricate de pânza de drot (de cupru (aramă), fer și de pânza de drot suflat cu ține, care ce află în deposit) mai ales pentru mori, fabrici și pentru șopuri economice, recomand de asemenea sitele pentru ciururile ventilatoare Bacher.

Pregătesc impletituri de drot pentru îngrădit grădini, parcuri, curți pentru găini și păduri de sălbătăciuni, construiesc ciururi (potreacuri) de ales petricele, năsip și cărbuni de peatră pentru scopuri de zidire, de mine, de grădinărit, grilaje pentru ferestre la pivnițe și magazine, receptori de schintel pentru coșuri la locomotive și de fabrică. 230

Funduri de drot de oțel pentru paturi, cari pentru putința de a se ținea curate sunt foarte recomandabile. Diferite este de păr, fer, cupru (aramă) și mătășă, coșuri pentru tabac și site pentru cernut, precum și tot felul de obiecte nelășirate aci se pregătesc și construiesc în calitatea cea mai bună pentru prețuri moderate.

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, ca fața și mânilor să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

In urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul HAUER LAJOS.

ARAD, Pécskai-ut. 287

Tuschák Vilmos,

argintar.

ARAD, Batthányi-utca 23, I em. 8 ajtó.

Primesc orî-ce fel de lucru aparținător acestei branșe pentru prețurile cele mai moderate și pe execuțiunea cea mai bună.

Avisăm pe on. public că sub

== Nr. 11 Calea Archiducelui Iosif ==

(colțul stradei Karolina)

am deschis sub firma

Reuniunea industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, tot odată rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septemvrie 1904. 364

Reuniunea Industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.